

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 4 juli 2024

Mål nr
B 3070-23

PARTER

Klagande

1. AG

Ombud och offentlig försvarare: Advokat PM

2. TH

Ombud och offentlig försvarare: Advokat OS

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Tillgrepp av fortskaffningsmedel

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Övre Norrlands dom 2023-03-30 i mål B 713-22

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

PM ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av AG i Högsta domstolen med 7 655 kr. Av beloppet avser 6 124 kr arbete och 1 531 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska AG återbetala till staten.

OS ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av TH i Högsta domstolen med 7 655 kr. Av beloppet avser 6 124 kr arbete och 1 531 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

AG och TH har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet mot dem.

Riksåklagaren har motsatt sig ändring av hovrättens dom.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 4.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. AG och TH gick ombord på en annan persons motorbåt som låg förtöjd vid en gästbrygga i Ume älv. De lossade tamparna som båten var förtöjd med och kastade loss från bryggan. Båtens motor var inte i gång utan båten drev längs älven. Efter ett tag lämnade de båda båten. Den

återfanns i älven ungefär 1 500 meter från gästbryggan. De åtalades för tillgrepp av fortskaffningsmedel.

2. Tingsrätten dömde AG och TH enligt åtalet till villkorlig dom och dagsböter.

3. Hovrätten har fastställt tingsrättens dom. Hovrätten har konstaterat att eftersom AG och TH har färdats med båten nedför älven får de, även om motorn inte varit i gång, anses ha brukat båten såsom fortskaffningsmedel i den mening som avses i 8 kap. 7 § första stycket brottsbalken.

4. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit utrett om de faktiska omständigheterna.

Frågan i Högsta domstolen

5. Målet gäller frågan om det för straffansvar för tillgrepp av fortskaffningsmedel krävs att motorn har använts vid brukandet.

Tillgrepp av fortskaffningsmedel

6. Tillgrepp av fortskaffningsmedel förutsätter att någon tar och brukar ett motorfordon eller ett annat motordrivet fortskaffningsmedel som tillhör någon annan (se 8 kap. 7 § första stycket brottsbalken).

7. Brottstypen, som kan ses som en kvalificerad form av egenmäktigt förfarande med en strängare straffskala, infördes i samband med brottsbalkens ikraftträdande. Syftet var att åstadkomma en adekvat straffrättslig sanktion vid fordonstillgrepp som sker utan tillägnelseuppsåt. I fokus för övervägandena stod s.k. billån, men regleringen kom att omfatta såväl motorfordon som andra motordrivna fortskaffningsmedel. Behovet av en särskild straffbestämmelse bör ses i ljuset av att motorfordon och andra motordrivna fortskaffningsmedel inte sällan har ett relativt högt värde och vid användning lätt kan skadas.

Kravet på brukande av det motordrivna fortkaffningsmedlet

8. Såsom bestämmelsen i 8 kap. 7 § brottsbalken är formulerad krävs att det tagna brukas och att det brukas just som ett fortkaffningsmedel. Det räcker inte med att det tagna flyttas, exempelvis genom bärgning, utan gärningsmannen måste också använda fortkaffningsmedlet för att förflytta sig. (Jfr Nils Jareborg m.fl., Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, andra upplagan, 2015, s. 204 och bestämmelsen om egenmäktigt förfarande i 8 kap. 8 § brottsbalken som straffbelägger alla olovliga tillgrepp.)

9. Som har framgått var bakgrunden till att den särskilda brottstypen infördes att lagstiftaren ville ge ett förstärkt skydd mot tillgrepp och brukande av vissa typer av egendom (jfr p. 7). Det saknar då betydelse för straffbarheten om motorn på det tillgripna fortkaffningsmedlet används vid brukandet. Den som exempelvis åker i en frikopplad bil nedför en backe bör således anses bruka fordonet även om motorn inte är i gång. (Jfr även NJA II 1962 s. 213 och Nils Jareborg m.fl., a.a., s. 205.)

10. Att använda ett motordrivet fortkaffningsmedel för att förflytta sig är alltså att bruka det, oavsett om motorn används eller inte.

Bedömningen i detta fall

11. AG och TH har tillsammans och i samförstånd olovligen tagit en motorbåt som tillhörde en annan person genom att gå ombord på båten och lossa förtöjningarna. Båten har sedan, utan att motorn varit i gång, drivit längs med älven. De har därigenom också brukat båten som ett fortkaffningsmedel.

12. Högsta domstolen gör ingen annan bedömning än hovrätten när det gäller rubricering, straffmätning och påföljd.

13. Hovrättens domslut ska alltså fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Agneta Bäcklund, Petter Asp (referent), Stefan Reimer och Christine Lager
Föredragande har varit justitiesekreteraren Mathilda Rydstern